

Майя ПИВОВАР

Національний університет “Львівська політехніка”,
доцент кафедри теорії права та конституціоналізму
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
maiia.s.pyvovar@lpnu.ua
ORCID: 0000-0001-5495-5361

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА РІВНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

<http://doi.org/10.23939/law2024.43.178>

© Пивовар М., 2024

Незворотній курс вступу України до Європейського Союзу яскраво демонструють кожного дня в ЗМІ про непохитну підтримку нашої держави з боку міжнародних партнерів та організацій, а також перших осіб іноземних держав. Основним завданням є адаптація *acquis communautaire* в національному законодавстві України. Всі реформи відбуваються паралельно з переговорами уряду України про вступ, починаючи з ратифікованої Угоди про асоціацію між ЄС та Україною в 2014 році. Невід’ємним атрибутом вступу в ЄС є проведення децентралізаційних реформ, в тому числі розвитку транскордонного співробітництва територіальних громад. Це важливий інструмент розвитку регіонів, міст і територіальних громад, насамперед тих, що межують із сусідніми країнами або мають партнерські стосунки з територіальними партнерами в інших країнах.

З моменту повномасштабного вторгнення росії в Україну країни, провідні країни світу фактично одностайно висловили політичну підтримку нашій державі. З наданням Україні статусу кандидата ЄС дозволяє створювати найкращі умови для розвитку транскордонного співробітництва. Незалежно від тривалості процесу приєднання України до ЄС, перспектива членства України в ЄС стала політичною реальністю і рано чи пізно означатиме її інтеграцію до єдиного ринку ЄС та Шенгенської зони. Транскордонне співробітництво має розглядатися як інструмент територіального розвитку регіонів і громад, який зрештою приносить користь всій країні, які мають відповідати суспільним інтересам.

Державну підтримку розвитку транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні треба розуміти як необхідну інвестицію, яка приносить взаємну вигоду для всіх її партнерів. Вони зможуть використовувати можливості, які пропонують програми ЄС для транскордонного співробітництва за допомогою різноманітних проєктів фінансування. Окрім того, така співпраця становить суспільний інтерес для кожної європейської країни. Держава зобов’язана бути в цьому зацікавлена та надавати можливість розвивати таку співпрацю. Тому в червні 2024 року було прийнято Закон України “Про міжнародне територіальне співробітництво України”, який розв’язує низку недоліків та проблем функціонування місцевого самоврядування в рамках міжнародної співпраці між територіальними громадами та регіонами іноземних держав.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, транснаціональна співпраця, територіальна громада, міжнародне територіальне співробітництво, Європейський Союз, Європейська хартія місцевого самоврядування, євро регіони.

Постановка проблеми. Транснаціональне співробітництво становить гарантію економічного, соціального та культурного розвитку України на державному та місцевому рівні. Однак це досить новий інститут, який сьогодні буде набувати все більшого практичного застосування, а державі потрібно розробити вказівки державного стандарту щодо його застосування. Звільнення наших територій теж потребує колосального людського та економічного ресурсу для відновлення. Тому перед державою та місцевою владою може постати низка викликів, в тому числі щодо реалізації законодавства в сфері міжнародного територіального співробітництва. Очевидно, що і громади мають ділитись взаємним досвідом між собою задля досягнення високої життєдіяльності за допомогою залучення коштів фінансування ЄС.

Аналіз дослідження проблеми. Питанням розвитку транскордонної співпраці на рівні територіальних громад можна спостерігати в працях таких українських вчених: І. Тимечко, П. Гуралю, В. Засадко, О. Батанова, Д. Хіллері, О. Ткача, Н. Мікули, В. Борщевського, А. Мокія, С. Писаренко та ін.

Метою статті є дослідження та аналіз перспектив розвитку транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні в Україні.

Виклад основного матеріалу. Транскордонне співробітництво є важливим аспектом державної регіональної політики, ефективним інструментом для соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів і потужним аспектом євроінтеграційних процесів на регіональному та місцевому рівнях. Поштовхом для цього стала низка важливих нормативно-правових актів: Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями від 21 травня 1980 року, Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 року, Протоколи до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями зокрема: Протокол № 3 щодо об'єднань євро регіонального співробітництва (ОЕС) від 16 листопада 2009 року; Регламент (ЄС) № 1082/2006 про Європейське об'єднання територіальних громад від 5 липня 2006 року, Регламент (ЄС) № 232/2014 “Про заснування Європейського інструменту сусідства” від 11 березня 2014 року та ін.

В умовах сучасних євроінтеграційних процесів і децентралізації влади в Україні зростає значення та місце територіальної громади в організації нею власної функціональності. Особливо це стало актуальним з моменту отримання Україною статусу кандидата у членство в ЄС в червні 2022 року. Ми стаємо свідками, як здійснюється трансформація територіальних громад у транскордонному вимірі, адже відкриваються нові можливості і водночас спостерігаються сучасні виклики.

Важливо, що 25 червня 2024 року набув чинності Закон України “Про міжнародне співробітництво місцевого самоврядування”, який новелізував низку недоліків чинного законодавства в сфері транснаціоналізації місцевого самоврядування. В Законі України “Про місцеве самоврядування” не було врегульовано права щодо надання територіальній громаді бути суб'єктом створення співробітництва з іншими регіонами та будь-яким муніципалітетом Євросоюзу. Внаслідок внесених змін до законодавства, які регулюють транскордонне співробітництво, виокремлюють категорії таких суб'єктів як: юридичні та фізичні особи, асоціації органів місцевого самоврядування, а також інші громадські об'єднання, мета яких полягає в інтеграції та пошуку міжнародних партнерів та реалізації ними міжнародної проєктної співпраці.

Окрім вищезгаданого нормативно-правового акту, інститут транскордонного співробітництва регулюється Державною програмою розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки,

затвердженим Кабінетом Міністрів України. Її мета полягає в підвищенні конкурентоспроможності регіонів України через активізацію та розвиток транскордонного співробітництва. Це включає сприяння встановленню та поглибленню економічних, соціальних, наукових, технологічних, екологічних, культурних, туристичних та інших зв'язків між суб'єктами та учасниками цих відносин в Україні та інших країнах в рамках співпраці [1]. Важливим напрямом транскордонного співробітництва є реалізація участі України в міжнародній Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та ініціативи створення нової макрорегіональної Стратегії Європейського Союзу для Карпатського регіону. Для України є важливим зміцнення добросусідських відносин з країнами, з якими межує географічно. В умовах сучасних викликів війни через повномасштабне вторгнення росії в Україну нам потрібна допомога міжнародних партнерів та європейський вектор розвитку.

Транснаціональне співробітництво є ефективним політико-правовим інструментом для поглиблення взаємодії між його суб'єктами та учасниками, що дає змогу спільно вирішувати завдання місцевого та регіонального розвитку, в тому числі підтримувати економічний розвиток та впроваджувати інновації. Це сприяє прискоренню покращення рівня життя населення в межах регіонів та адаптації до нових євроінтеграційних стандартів. Прийнятий на державному рівні такого роду акт Кабінету Міністрів України має на меті забезпечити співпрацю між вітчизняними та іноземними закладами охорони здоров'я. Це сприятиме підвищенню якості та доступності медичних послуг, боротьбі з безробіттям, а також безпечному управлінню медичними і фармацевтичними відходами. Крім того, такі програми мають підтримувати охорону навколишнього середовища, екологічну безпеку, раціональне використання природних ресурсів і ефективне управління екологічними ризиками. Вони також передбачають заходи для пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї, створення сприятливих умов для розвитку екологічного підприємництва, зокрема у сфері відновлювальної енергетики та високотехнологічної переробки відходів. Додатково, цей підзаконний нормативно-правовий акт поглиблює транскордонне співробітництво в освіті, культурі, туризмі та курортах, з акцентом на розвиток екологічного (зеленого) туризму, що нині є одним з найважливіших пріоритетів реалізації Європейського Союзу.

В офіційному документі також зазначається про найсерйозніші виклики та перепони транскордонного співробітництва України, які можна спостерігати на східному та південному державному кордоні України. Це є збройна агресія росії проти нашої держави та анексія кримського півострова Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, що ускладнює реалізацію транскордонного співробітництва між Україною та цією державою. Росія окупувала 17 тисяч квадратних кілометрів територій Донецької та Луганської областей, а разом із Кримом це становить 43,7 тисячі квадратних кілометрів, що дорівнює 7,2 % території України, на якій проживало орієнтовно 13 % населення країни (приблизно 2 млн осіб у Криму та Севастополі і приблизно 4 млн осіб на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей) [1].

Для того, щоб детальніше зрозуміти новелізацію транснаціоналізації місцевого самоврядування, потрібно проаналізувати нещодавно прийнятий парламентом ЗУ "Про міжнародне співробітництво місцевого самоврядування". Нормативно-правовий акт відокремлює міжтериторіальне співробітництво, транскордонне співробітництво та транснаціональне співробітництво. Згідно з дефініцією, закріпленою в законі України, міжнародне територіальне співробітництво є сукупністю взаємовідносин, що сприяють встановленню та поглибленню економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших зв'язків між суб'єктами в Україні та їх іноземними партнерами. Це співробітництво реалізується в межах компетенції, визначеної національним законодавством та міжнародними договорами України, які отримали схвалення з боку законодавчої влади – Верховної Ради України [2]. Цілком зрозуміло, у зв'язку з війною в Україні державний бюджет спрямований більше на фінансування оборони держави, ЗСУ, будівництва об'єктів цивільної та критичної інфраструктури. Також Закон України "Про державний бюджет України на 2024 рік" заклав створення фонду ліквідації наслідків збройної агресії, у зв'язку з цим субвенцій з боку держави може ставати все менше та менше для кожної територіальної громади. Саме тому перевагою

міжнародного територіального співробітництва є те, що територіальні громади мають можливість налагодити міжмуніципальне партнерство щодо їхнього фінансування за допомогою різноманітних проєктів міжнародної технічної допомоги. Отже, місцеві бюджети будуть поповнюватись за допомогою програм міжнародної підтримки. Експерти зазначають, що після вступу України в ЄС стане доступною низка інших європейських фондів згуртованості. Треба виокремити популярний міжнародний проєкт Cities4Cities. Платформа була запущена 29 березня 2022 року в Страсбурзі в присутності мера міста д-ра Бернда Фьорінгера, посла України Бориса Тарасюка, тодішнього Генерального секретаря Конгресу Андреаса Кіфера та керівного директора STAR Cooperation Олівера Мессера [3]. Ця платформа співпрацює з United4Ukraine та на основі підписаної угоди про кооперацію з Україною сьогодні має назву Cities4Cities|United4Ukraine. Завдяки цій платформі українські громади мають можливість налагоджувати міжмуніципальні партнерства з країнами ЄС та поза ним. Для цього достатньо лише виграти спільний міжнародний проєкт і отримати фінансування на його реалізацію від ЄС. Без сумнівів, це є великим досягненням для розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Щодо транскордонного співробітництва – це “вид міжнародного територіального співробітництва між суб’єктами та учасниками таких відносин в регіонах, що прилягають до державного кордону України, включаючи території, розділені водними об’єктами, здійснюється відповідно до компетенції, визначеної національним законодавством та міжнародними договорами, які отримали схвалення Верховної Ради України” [2]. Як пояснює дослідниця Ірина Тимечко у своєму дослідженні: “Транскордонна система була розроблена на основі моделі територіального співробітництва ЄС, однак вона гармонізована до специфіки зовнішньої співпраці та взаємності. Унікальність цих програм про співпрацю в межах транскордонного співробітництва полягає в твердому зобов’язанні та належності країн-учасниць, що проявляється через збалансоване партнерство між ними з обох боків кордону. Держави-члени та сусідні країни мають рівні права під час ухвалення програмних рішень, а фінансування проєктів можливе лише за умови спільної реалізації їх партнерами з обох сторін. Програма транскордонного співробітництва має три основні цілі: підтримка економічного та соціального розвитку прикордонних територій, вирішення спільних проблем, а також створення сприятливіших умов для людей, товарів і капіталу” [4, с. 151]. Скажімо, в період з вересня 2022 року по вересень 2023 року зростає кількість укладених міжнародних угод між громадами України та Польщі в еквіваленті до 254 договорів, що загалом становила 81 територіальну громаду. Вдалим за 2023 рік є досвід Івано-Франківської міської громади та Яворівської міської ради Львівської області. Отання має вагомий досвід у співпраці з регіонами міст Польщі, Грузії та Німеччини. Окрім того, вдалим є приклад Програми транскордонного співробітництва Румунія–Україна–Республіка Молдова (загальний бюджет 2007–2013 рр. – 126,718 млн євро, з них 2007–2010 рр. – 66,086 млн євро, 2010–2013 рр. – 60,632 млн євро). Міжнародний проєкт охоплює регіони Румунії, України та Молдови (вона включає: повіти Сучава, Ботошань, Яси, Васлуй, Галац і Тульча; Одеську та Чернівецьку області; всю територію Молдови. Також до програми включені прилеглі території: в Румунії – повіт Браїла, в Україні – Івано-Франківська та Вінницька області, а також 10 районів Хмельницької та 12 районів Тернопільської областей [4, с. 157].

Транснаціональне співробітництво – це форма міжнародного територіального співробітництва між Україною та іноземними державами в межах визначених регіонів (макрорегіонів) та територій, включаючи водно розділені області. Його основна мета полягає в налагодженні та поглибленні соціально-економічних зв’язків, а також у пошуку ефективних рішень для розв’язання спільних територіальних, економічних і соціальних проблем, які потребують державного врегулювання. Прикладом такої співпраці є: “Східне партнерство”, впродовж 2007–2013 року було реалізовано “Україна–Польща–Білорусь”; “Україна–Угорщина–Словаччина–Румунія”; “Україна–Румунія–Республіка Молдова”; “Чорне море”, Стратегія ЄС для Дунайського регіону (прийнята Радою Європи в 2011 році). Остання об’єднує 14 країн задля спільного захисту довкілля, зміцнення регіону та сприяння добробуту населення. Власне, до суб’єктів такого різновиду міжнародної співпраці згідно з чинним законодавством належать: місцеві органи виконавчої влади, органи влади АРК, сільські,

селищні, районні та обласні ради, органи місцевого самоврядування на місцевому рівні та їх об'єднання з закордонними державами у межах своєї компетенції, а також начальники військових адміністрацій населених пунктів. Учасниками міжнародного територіального співробітництва є: юридичні та фізичні особи, асоціації органів місцевого самоврядування та їх об'єднання, інші громадські об'єднання, інші особи.

Важливим доказом щодо незламності порушення норм міжнародного публічного права особливо, які стосуються міжнародних стандартів захисту прав людини, основ демократичних європейських цінностей та відповідальності щодо недобросовісного їхнього дотримання є приклад Програми сусідства Польща-Білорусь-Україна INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004- 2006. З 2007 року вона продовжувала свою діяльність як Програма ТКС Польща-Білорусь-Україна. Протягом багатьох років такого роду співпраця на рівні трьох держав була надзвичайно ефективною. Однак через порушення прав людини, розпалювання кризи на зовнішніх кордонах ЄС та використання мігрантів у політичних цілях, ініційоване Білоруссю у 2021 році, причетність Білорусі до неспровокованої та невиправданої військової агресії росії проти України 24.02.2022 року та грубе порушення міжнародного права, транскордонну співпрацю з Білоруссю було призупинено. Тому Програма 2021–2027 внаслідок ратифікації Закону України “Про Угоду про фінансування Програми Interreg (**Interreg VI-A**) NEXT Польща-Україна” стала двосторонньою: На території Програми діє п'ять єврорегіонів: єврорегіон Буг, єврорегіон Карпати, єврорегіон Німан, єврорегіон Біловезька пуща та новостворений єврорегіон Розточчя. Три з них (Єврорегіон Буг, Єврорегіон Карпати та Єврорегіон Розточчя) охоплюють прикордонні території Польщі та України і мають великий потенціал для подальшого розвитку транскордонного співробітництва.

Програма ставить за ціль розвинути такі сектори як: охорона здоров'я та безпеки, покращення якості транскордонної дорожньої та залізничної інфраструктури, розвиток зеленої інфраструктури, використання цінних заповідних природних територій з особливим акцентом на транскордонних територіях та інші. Одним з них є галузь освіти. Для того, щоб уможливити формування регіональної свідомості понад кордони та забезпечити стимул як для особистого, так і спільного соціально-культурного розвитку мешканців території Програми, пропонується виділити кошти на освітні заходи. Такі ініціативи, як адаптація інноваційних технологій та освітніх і наукових рішень у транскордонному регіоні та спільне створення нової доступної транскордонної освітньої пропозиції для людей будь-якого віку. Організація спільних освітніх програм між навчальними закладами понад кордонами та встановлення офіційних ініціатив інституційного співробітництва, молодіжні обміни, тренінги, семінари стануть можливістю до зміцнення контактів між учасниками та створення довгострокових відносин, наголошуючи на суспільній інтеграції, доступності та взаємній повазі мешканців регіону.

Не менш важливими стали інші Угоди, які ратифікувала Верховна Рада України в 2024 році. Серед яких: **Програма Interreg (Interreg VI-B) NEXT “Басейн Чорного моря”** [5] спрямована на розвиток країн чорноморського регіону. Основним завданням Програми є сприяння розробці проектів, які становлять спільний інтерес та мають бути спрямовані на досягнення однієї з таких цілей: блакитний та розумний регіон, чистий та “зелений” регіон. **Програма Interreg (Interreg VI-A) NEXT “Румунія – Україна”** [6] спрямована на розвиток прикордонних регіонів України та Румунії. Основним завданням програми є сприяння розробці проектів, які становлять спільний інтерес та мають бути спрямовані на досягнення однієї з таких цілей: екологічний фокус через кордони (зміна клімату та запобігання ризикам стихійних лих, біорізноманіття); соціальний розвиток через кордони (освіта, охорона здоров'я, культура); прикордонне співробітництво (безпечніші та надійніші кордони). **Програма (Interreg VI-A) NEXT “Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна”** [7] спрямована на розвиток прикордонних регіонів України, Угорщини, Словаччини та Румунії. Завдання Програми – сприяти розробці проектів, які становлять спільний інтерес та мають бути спрямовані на досягнення однієї з таких цілей: сприяння адаптації до зміни клімату та запобігання ризикам стихійних лих; підвищення біорізноманіття та зменшення всіх форм забруднення;

забезпечення рівного доступу до охорони здоров'я; підвищення ролі культури та сталого туризму в економічному розвитку, соціальній інтеграції та соціальних інноваціях; посилення співпраці між громадянами, суб'єктами громадянського суспільства та інституціями [8]. Безсумнівно, це великий прогрес для розвитку міжнародних партнерських відносин у сфері міжрегіонального співробітництва ЄС.

Висновки. Україна перебуває в правильному напрямку на шляху вступу в ЄС. Для цього державні органи влади в особі Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Президента України відповідальні за адаптацію національного законодавства відповідно до стандартів ЄС (*acquis communautaire*) і роблять все необхідне, щоб наша держава після завершення війни одразу стала членом ЄС. Велику роль при цьому відіграють надійні міжнародні партнери та фундації, які насправді зацікавлені і надають допомогу та рекомендації щодо необхідних сучасних європейських змін.

Перезавантаження інституту місцевого самоврядування вже дає позитивні зміни в розвитку транскордонного співтовариства на місцевому та регіональному рівні. Програми та фонди ЄС пропонують можливості для отримання коштів для задоволення основних потреб територіального розвитку практично в усіх сферах суспільного життя (медицина, освіта, ремонт та будівництво доріг, культура та ін.), які перебувають у компетенції органів місцевого самоврядування та від яких залежить якість життя мешканців територіальних громад. Якщо громада має стратегічний план територіального розвитку, заснований на визначених галузевих пріоритетах, вона може використовувати транскордонне співробітництво на фінансування місцевого бюджету. На жаль, це фактично неможливо в прифронтових зонах, які межують з росією і де ситуація є критичною, оскільки ворог обстрілює, руйнує цивільну та критичну інфраструктуру та забирає життя мирного населення. Розбудова тих громад стане можливою після перемоги за допомогою транскордонного співробітництва.

Перевагою реформи децентралізації влади в її транскордонному вимірі дасть змогу реалізувати по-справжньому глобальне налагодження міжнародної територіальної співпраці між новими регіонами і територіями України. Також це дасть можливість оновити підходи до державної підтримки суб'єктів та учасників міжнародного територіального співробітництва й удосконалив процедуру погодження проектів угод про міжнародне територіальне співробітництво. Ефективною організаційною формою транскордонного співробітництва є євро регіони. Такого роду партнерство спрямоване на розробку інноваційних, соціальних та проектів міжнародної технічної допомоги. В умовах війни в Україні територіальні громади потребують фінансування для відновлення, побудови інфраструктури та розвитку урбанізаційних процесів. Ці проекти є справді універсальними, тому що відповідають європейським пріоритетам національної та євроінтеграційної регіональної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна Програма розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 408. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text>
2. Закон України “Про міжнародне територіальне співробітництво України” від 27.06.2024 року № 3668-IX. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#Text>
3. Ініціатива Cities4Cities | United4Ukraine. URL: <https://cities4cities.eu/pro-nas/>
4. Тимечко Ірина. (2019). Територіальна громада у транскордонному просторі: чинники, закономірності, пріоритети розвитку: монографія. Львів: ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України”. 444 с.
5. Закон України “Про ратифікацію Угоди про фінансування Програма Interreg (Interreg VI-B) NEXT “Басейн Чорного моря” від 9 травня 2024 року. № 3715-IX. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-20#Text>

6. Закон України “Про ратифікацію Угоди про фінансування програми (Interreg VI-A) NEXT “Румунія-Україна” від 9 травня 2024 року. № 3716-IX. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44100>

7. Закон України “Про ратифікацію Угоди про фінансування програми (Interreg VI-A) NEXT Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна” від 9 травня 2024 року. № 3717-IX. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3717-20#Text>

8. Нові можливості транскордонного та регіонального співробітництва: Уряд підтримав ратифікацію угод про фінансування низки програм ЄС. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/novi-mozhlyvosti-transkordonnoho-ta-rehionalnoho-spivrobitnytstva-urid-pidtrymav-ratyfikatsiiu-uhod-pro-finansuvannia-nyzky-prohram-ies>

REFERENCES

1. *Derzhavna Prohrama rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva na 2021–2027 roky*. [State Program for the Development of Cross-Border Cooperation for 2021-2027]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 kvitnia 2021 roku No. 408. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text> [In Ukrainian].

2. Закон України “*Pro mizhnarodne terytorialne spivrobitnytstvo Ukrainy*” від 27.06.2024 року No. 3668-IX. [Law of Ukraine “On International Territorial Cooperation of Ukraine”] dated June 27, 2024 No. 3668-IX. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#Text> [In Ukrainian].

3. *Iniatsiyya Cities4Cities* | United4Ukraine. [Initiative of Cities | United Ukraine] URL: <https://cities4cities.eu/pro-nas/> [In Ukrainian].

4. Тимечко, Ірина. (2019). *Terytorialna hromada u transkordonnomu prostori: chynnyky, zakonmirnosti, priorytety rozvytku* [Territorial community in the cross-border space: factors, regularities, development priorities] : monohrafiia. Lviv: DU “Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy”. 444 s. [In Ukrainian].

5. Закон України “*Pro ratyfikatsiiu Uhody pro finansuvannia Prohrama Interreg (Interreg VI-B) NEXT “Basein Chornoho moria”*” від 9 травня 2024 року. No. 3715-IX. [Law of Ukraine “On the Ratification of the Agreement on Financing the Interreg (Interreg VI-B) NEXT “Black Sea Basin”] Program of May 9, 2024. No. 3715-IX. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-20#Text> [In Ukrainian].

6. Закон України “*Pro ratyfikatsiiu Uhody pro finansuvannia prohramy (Interreg VI-A) NEXT “Rumuniia-Ukraina”*” від 9 травня 2024 року No. 3716-IX. [The Law of Ukraine “On Ratification of the Agreement on Financing the Program (Interreg VI-A) NEXT “Romania-Ukraine”]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44100> [In Ukrainian].

7. Закон України “*Pro ratyfikatsiiu Uhody pro finansuvannia prohramy (Interreg VI-A) NEXT Uhorshchyna – Slovachchyna – Rumuniia – Ukraina*” від 9 травня 2024 року. No. 3717-IX. [Law of Ukraine “On ratification of the Agreement on financing the program (Interreg VI-A) NEXT Hungary – Slovakia – Romania – Ukraine”]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3717-20#Text> [In Ukrainian].

8. *Novi mozhlyvosti transkordonnoho ta rehionalnoho spivrobitnytstva: Uriad pidtrymav ratyfikatsiiu uhod pro finansuvannia nyzky prohram YES* [New opportunities for cross-border and regional cooperation: The Government supported the ratification of agreements on financing a number of EU programs]. Yedynyyi veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/novi-mozhlyvosti-transkordonnoho-ta-rehionalnoho-spivrobitnytstva-urid-pidtrymav-ratyfikatsiiu-uhod-pro-finansuvannia-nyzky-prohram-ies> [In Ukrainian].

Дата надходження статті: 10.08.2024 р.

Maiia PYVOVAR

Lviv Polytechnic National University,
Educational and Research Institute of Law,
Psychology and Innovative Education,
Associate Professor of the Theory of Law
and Constitutionalism Department,
Ph. D. in Law
maiia.s.pyvovar@lpnu.ua
ORCID: 0000-0001-5495-5361

**PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF CROSS-BORDER COOPERATION
AT THE LOCAL GOVERNMENT LEVEL IN UKRAINE**

The irreversible course of Ukraine's accession to the European Union is vividly demonstrated every day in the media by the unwavering support of our country by international partners and organisations, as well as by the top officials of foreign states. The key task is to adapt the *acquis communautaire* into the national legislation of Ukraine. All reforms are taking place in parallel with the Ukrainian government's accession negotiations, starting with the ratification of the EU-Ukraine Association Agreement in 2014. An integral attribute of EU accession is the implementation of decentralisation reforms, including the development of cross-border cooperation of territorial communities. This is an important tool for the development of regions, cities and territorial communities, especially those bordering on neighbouring countries or having partnerships with territorial partners in other countries.

Since Russia's full-scale invasion of Ukraine, the EU countries have virtually unanimously expressed political support for our country. The EU candidate status granted to Ukraine allows us to create the best conditions for the development of cross-border cooperation. Regardless of the duration of Ukraine's accession process, the prospect of Ukraine's membership in the EU has become a political reality and will sooner or later mean its integration into the EU single market and the Schengen area. Cross-border cooperation of subnational actors should be seen as a tool for territorial development of regions and communities, which ultimately benefits the whole country and should be in the public interest.

State support for the development of cross-border cooperation at the regional and local level should be understood as a necessary investment that brings mutual benefits to all its partners. They will be able to use the opportunities offered by EU programmes for cross-border cooperation through various funding projects. In addition, such cooperation is of public interest to every European country. The state is obliged to be interested in this and provide opportunities to develop such cooperation. Therefore, in June 2024, the Law of Ukraine 'On International Territorial Cooperation of Ukraine' was recently adopted, which addresses a number of shortcomings and problems of local government functioning within the framework of international cooperation between territorial communities and regions of foreign countries.

Keywords: local government, transnational cooperation, territorial community, international territorial cooperation, European Union, European Charter of Local Self-Government, Euroregions.